

Recenzija
UDK 3-055.2:176
Primljeno u srpnju 1980.

ŽENE O SVOM SEKSUALNOM ŽIVOTU

(Izvještaj Hite)

Stvarnost, Zagreb 1980.

Vjera u jednog boga i izabrani narod predstavlja temelj iz kojeg je počelo odvajanje Židova od susjednih i drugih naroda. Želja za prevladavanjem i širenjem koncentrirane moći dovodi zato do potrebe za populacijskim porastom koji obezbjeđuje ekonomsku i vojnu premoć. Zato se polako uvodi ograničenje odnosa koji donose zadovoljenje između muškaraca i žena, sve do isključivo reproduktivne funkcije seksualiteta i zadovoljavanja.

Svi ostali oblici zadovoljenja koji su do tada postojali među Židovima (i drugim narodima) svode se na odnošaj pri kojem muškarac **odlaže** sjeme u ženinu **rodnicu**, pri čemu muškarac doživljava orgazam (pravo na zadovoljenje), što je za ženu isključeno.

Tako je ženino zadovoljenje pervertirano u zadovoljavanje muškarca i njegove **moći** (ne samo seksualne). Muškarac, kao i bog-muškarac, postaje samozadovoljan, dok žena, kao njiva i stoka, treba da rađa kako bi se umnožavalo bogatstvo božjeg naroda. Tako je nestajao samosvojni, ne samo seksualni, život žene.

Ti su momenti istaknuti i u knjizi Shere Hite **The Hite Report**, kod nas prevedena kao »Izvještaj Hite« (u izdanju »Stvarnosti« iz Zagreba). Knjiga je označila trenutak razaranja i demistificiranja seksualnog života, u čemu je vidljiva sažetost i svih drugih odnosa. Otuda bi se mogla začeti drugačija povijest odnosa, ovog puta ravnopravnih zadovoljenja muškog i ženskog ljudskog.

Prije svega, knjiga je reprezentativno prevedeno sociološko istraživanje. Sastavljena je na osnovi tri tisuće odgovora na upitnike (upućeno ih je sto tisuća) o seksualnom životu žena. Odgovori su temeljito i seriozno metodološki obrađeni i, što je posebno zanimljivo, nisu prezentirane samo njihove statističke vrijednosti na osnovi kojih bi se generaliziralo ili uopćavalo u interpretacijskoj razini, već su uvršteni reprezentanti nekih pitanja (u knjizi je spomenut po jedan reprezentant na pedeset odgovora), čime se dobila knjiga čije se **devet desetina** autori same žene. To znači da po prvi put žene govore o sebi, svojoj seksualnosti, da su žene slobodno govoreći same napisale knjigu o svom položaju.

»Ako je itko rekao da orgazam ženi nije važan, bio je to bez sumnje muškarac« (str. 55).

Različito dosadašnjim istraživanjima to nedvosmisleno pokazuje postojanje ženinog orgazma i to klitoričkog, a ne vaginalnog koji se u ostalim konceptima priznavao i postavljao kao glavni moment ženinog odnošaja (primjerice Masters i Johnsonova koji se onda bave i **liječanjem** žena da bi mogle

imati orgazam pri odnošaju). Gdje je razlika? Vaginalni orgazam je rezultat kulture odnošaja u kojem se žena podređuje muškarcu, čime je isključena pažnja prema ženinim potrebama i mogućnostima doživljavanja i zadovoljenja. Ipak, pokazuje Hite, orgazam za odnošaja nije **vrhunac** koji bi žena trebala postići.

S druge strane, spomenemo li samo Freuda koji određuje ženu kao kastriranog muškarca, potpuno je vidljivo da se u njegovoj (i poslije njega razvijenoj) teoriji psihoanalize, koja razotkriva i afirmira unutarnja proživljavanja potisnuta povijesnom socijalizacijom, to odnosi na ženu samo kao spoznaja o kompleksu žene koja želi postati muškarac ili biti promaknuta iz podređenog položaja. Kao da je priroda odredila vrijednosne razlike.

Lociranje orgazma na klitoris pokazuje ženinu (i muškarčevu) nezavisnost od odnošaja (tu je zanimljiva anatomska istovetnost građe ženskog i muškog spolovila (str. 93). Otud i važnost masturbacije u životu žene kroz koju joj je bio dostupan svijet zadovoljstva i izmicanje muškoj orgastičkoj represiji, jer se samodovoljni muškarac samozadovoljava ženom ne dajući da podanik uživa u njegovoj moći. Svi ti nalazi ukazuju na mistificiranost prirode koja se socijalizirala u subordiniranost žene.

Samo podajući se i služeći žena može uživati. Okrutan zakon koji se pretvara u mitologiju odnosa gdje se pri prodiranju (penetraciji) žena mora ponašati kao obuzeta (mitski znakovi, savijanje, propinjanje, tijelo kao u zmije i slično). Iz toga su pak izvedene postavke o mističnosti i tajnovitosti žene, a u koju su mogli ući i zli duhovi, kozmičke sile i magične moći, što se sve udruživalo sa ženinom tjelesnošću, kao što je i muškarac u vlasti prirode i objektivnosti u koju prokreira (odlaže sjeme ili »svršava«).

Odustajanje od tijela zadovoljavanjem i traženjem izvan njega osnova su transcendirajućeg doživljavanja vlastite prirode, a zadovoljavajući odnos s drugim čovjekom sveo se na reproduktivni odnošaj ili grijeh.

Pričom o Evi i Adamu, zmiji i jabuci, žene su osuđene na vječni osjećaj krivice i straha pred užitkom i zadovoljstvom. Stvorena je kultura i civilizacija patnje, koja se onda jednako lako nanosi drugima. Odvajanje od takve povijesti mora se događati i s ženom kao i s muškarcem koji je takvom i učinio (ženu i povijest), jer nismo raspolovljeni čovjek koji je tek kad se spoji sa svojom drugom, suprotnom polovinom čovjek, već te polovine moramo otkriti i spojiti u sebi.

Zadovoljstvo i zadovoljenje je nešto što teško prodire u svojoj čistoći a još teže kao neposredovana ljudskost u odnosu muškarca i žene. Stoga je jednako važna spoznaja o ženskoj seksualnosti i za muškarce kao i za žene, jer se kroz taj odnos mogu razvijati i razriješiti mnogi izvori psihopatologije, a u korijenu se mogu izmijeniti eksploatacijski odnosi čovjeka prema čovjeku.

Prihvati li se ta očekivana činjenica, da žena ima orgazam koji nije ono što nužno ulazi u odnošaj i što se može zadovoljavati samo odnošajem, jednako od strane muškaraca kao i od žena, možemo očekivati da nam se obogate odnosi i **očovječji** odnos jednih prema drugima, a da začnemo uspostavljanjem sasvim drugačije socijalizacije na osnovi zbiljskih biološko-fizioloških činjenica.

Da sve to nije tako jednostavno pokazuju događaji koje pokušavamo jednoznačno nazvati **seksualnom revolucijom**. Prema izjavama žena, radi se

samo o promijenjenom obliku seksualne represije. Najjednostavnije rečeno, kao posljedica liberalizacije seksualnih odnosa (uz kontracepciju), došlo se do očekivanja da je sada svaka žena spremna na neograničenu upotrebu te da se mora podati bez sustezanja prvom muškarcu koji to poželi (njegova pak žena treba, ako je to ekonomski moguće, biti kući, ako se ne nađe dovoljno **revolucionarnih**).

I u ovako promijenjenoj situaciji žena je u službi muškarca. Uz to, elementi ženine opresije, potrebe za socijalnom sigurnošću, neuviđanje drugačijeg okvira izvan **svete** porodice, njen vitalizam (spram tanatičke euforičnosti), obuzdava ženu i odvodi je od povjerenja u svoju prirodu, a u čijoj je osnovi i biti zadovoljan i zadovoljen. Muškarac će to morati uvažavati, učeći o svojoj prirodi kao i o prirodi žene. Njegov (naš) put osviješćivanja nije ništa kraći ni lakši.

Među mnogim zabludama, koje razotkriva knjiga, je i ona o starim ženama kao bespolnim bićima (što se u potpunosti ne odnosi i na muškarce). Ta činjenica, uz mnoge druge spoznaje o položaju ostarjelih, može mijenjati odnos prema starosti, a prema kojoj se u našoj kulturi ima izrazito anksiozni i odbojan odnos.

Ova je knjiga jasno pokazala koliko su žene umorne od starog obrasca spolnog odnosa koji obuhvaća muškarčevu erekciju, muškarčevo prodiranje i muškarčev orgazam. Tako da je neka žena izjavila: »Kad masturbiram ne smeta me ako se orgazam prekine, ali postajem razdražljiva ako se spolni odnos s mojim mužem prekine kad se on zadovolji. Nastavljanje istog spolnog postupka koji me ne zadovoljava za mene je znak pomanjkanja osjećaja i obzira prema meni, a to ne mogu prihvatiti.« (str. 361).

Jasno je da žene više ne žele biti ono drugo prema čemu se muškarac odnosi te da su svjesne, ne samo svog položaja već sve svjesnije svojih mogućnosti i njihove ravnopravne uloge u oblikovanju svijeta, u čemu joj muškarac treba i može pomoći ne kao viši stupanj svijesti i onaj koji je vodi već kao onaj koji je spreman uhvatiti se u koštac s otuđenosti svoje prirode, koja je isto tako jednostrana i **jednodimenzionalna**, dakle, ničim bitno drugačija od ženine.

Na razini spolnosti traži se promjena odnosa muškarca prema odnošaju i njegovoj nužnosti po modelu predigra — odnošaj — muškarčev orgazam (žena »ako stigne«).

»Možete imati spolni odnos do orgazma ili bez orgazma, genitalni odnos ili naprosto tjelesnu prisnost — što vam god odgovara. Nema razloga pretpostavci da (cilj) mora uvijek biti snošaj, te da nastojite raditi što mislite da je u skladu s time. Nema nekog standardnog spolnog učinka koji treba da vam bude mjerilo;« (str. 360).

Ne treba se ni pokušati truditi o knjizi biti primjereno prezentan jer to traži suviše prostora, a još više osjetiti potrebu da se tako spram drugih počnemo odnositi. Kao što je sačinjena od iskaza žena, tako ako su mogući prigovori, žene će ih iznijeti jer su sad počele otvoreno o sebi i sebi govoriti, ali dovoljno otvoreno, jasno i neposredovano kako one to zapravo uvijek i čine (jer je tako uvijek žena sa ženom govorila), da je muškarac može i mora čuti.

Branko Burzić